CİMRİLİK - CÖMERTLİK

Mal ile İmtihan:

- إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ

- ***Doğrusu mallarınız ve çocuklarınız sizin için bir imtihandır: Büyük mükâfat ise Allah'ın yanındadır.***[1]

[1] Teğabün, 15.

- Rasulullah buyurdular ki:

- إنَّ لِكُلِّ أُمَّةٍ فِتْنَةً، وَإنَّ فِتْنَةَ أُمَّتِي اَلْمَالُ.

- *"Her ümmet için bir fitne vardır, benim ümmetimin fitnesi de maldır."*[2]

******

- Rasulullah buyurdular ki:

- لُعِنَ عَبْدُ الدِّينَارِ، لُعِنَ عَبْدُ الدِّرْهَمِ.

- *"Altına tapanlar mel'undur, gümüşe tapanlar mel'undur.'*'[3]

[2] Tirmizi.
[3] Tirmizi.

- Amr ibn Avf anlatıyor: "Rasulullah Ebu Ubeyde’yi Bahreyn'e, oranın cizyesin getirmek üzere yolladı. Mallarla dönünce Ensar geldiğini işitti. Sabah namazını Hz. Peygamberle kıldılar. Namaz bitince, Rasûlullah’ın etrafını sardılar. Rasûlullah tebessüm buyurdular ve:
- *"Öyle zannediyorum ki, Ebu Ubeyde'nin bir şeyler getirdiğini işittiniz"* dedi.
- Hep birlikte: "Evet!" dediler.
- Bunun üzerine şöyle buyurdu:
- «فَأَبْشِرُوا وَأَمِّلُوا مَا يَسُرُّكُمْ، فَوَاللَّهِ مَا الفَقْرَ أَخْشَى عَلَيْكُمْ، وَلَكِنْ أَخْشَى عَلَيْكُمْ أَنْ تُبْسَطَ عَلَيْكُمُ الدُّنْيَا، كَمَا بُسِطَتْ عَلَى مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ، فَتَنَافَسُوهَا كَمَا تَنَافَسُوهَا، وَتُلْهِيَكُمْ كَمَا أَلْهَتْهُمْ»

- *"Öyleyse sevinin ve sizi sevindiren şeyi ümit edin. Allah' a yemin olsun, sizler için fakirlikten korkmuyorum. Ben size dünyanın genişlemesinden korkuyorum. Sizden öncekilere dünya genişlemişti de hemen dünya için birbirleriyle boğuşmaya başladılar ve helak oldular. Genişleyen dünyanın onlar gibi sizi de helak etmesinde korkuyorum."*[4]

[4] Buhari, Müslim.

- Rasulullah buyurdular ki:
- *"İnsanlar dünyalık karşısında dört kısımdır: Bir kul vardır, Allah ona mal ve ilim vermiştir, o bu mal hususunda Allah'tan korkar da onu sıla-ı rahimde harcar, malda mevcut olan Allah'ın hakkını bilir ve yerine getirir. İşte bu en yüce mertebeyi elde eder.*
- *Bir diğer kul vardır, Allah ona ilim vermiştir fakat mal vermemiştir, ancak iyi niyet sâhibidir, şöyle der: Eğer malım olsaydı falanca gibi hayır yollarında harcayacaktım. Allah onu niyyetiyle kabûl eder ve ecir yönüyle önceki ile eşit olur.*
- *Bir üçüncü kul vardır, mal sahibidir, ancak Allah ilim vermemiştir, malını şehvet yolunda câhilâne harcar. Ne Rabbinden korkar ne de onunla sıla-i rahimde bulunur. Malda mevcut Allah'ın hakkını da bilmez. Bu en fena bir mertebedir.*

- *Dördüncü bir kimse daha vardır. Allah ona ne mal ne de ilim nasib etmiştir. Ancak, sefihlere gıbta ile: "Eğer param olsaydı der, falanca gibi harcar onun gibi yaşardım." Bu da niyyeti ile o sefih gibi olur ve günahta eşit olurlar."*

Başkasını Kendine Tercih:

- وَالَّذِينَ تَبَوَّؤُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

- ***Daha önceden Medine'yi yurt edinmiş ve gönüllerine imanı yerleştirmiş olan kimseler, kendilerine göç edip gelenleri severler ve onlara verilenlerden dolayı içlerinde bir rahatsızlık hissetmezler. Kendileri zaruret içinde bulunsalar bile onları kendilerine tercih ederler. Kim nefsinin cimriliğinden korunursa, işte onlar kurtuluşa erenlerdir.***[5]

[5] Haşr, 9.

Cimriliğin Kötülüğü:

- إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا

- ***Gerçekten insan, pek hırslı yaratılmıştır. Kendisine fenalık dokunduğunda sızlanır, feryat eder. Ona imkân verildiğinde ise pinti kesilir.***[6]

******

- قُلْ لَوْ اَنْتُمْ تَمْلِكُونَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّى اِذًا لَاَمْسَكْتُمْ خَشْيَةَ الْاِنْفَاقِ وَكَانَ الْاِنْسَانُ قَتُورًا

- ***De ki: "Eğer siz Rabbimin rahmet hazinelerine sahip olsaydınız, fakirlik korkusunu yine de elden bırakmazdınız." Doğrusu insan çok cimridir.***[7]

---

[6] Mearic, 19-21.
[7] İsra, 100.

- وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

- ***Allah yolunda harcayın. (Cimrilik yapmak suretiyle) Kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın. Her türlü hareketinizde dürüst davranın. Çünkü Allah dürüstleri sever.***[8]

[8] Bakara, 195.

- **وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخَلُونَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرًا لَهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ**

- ***Allah'ın bol ihsanından kendilerine verdiği şeylerde cimrilik edenler bunun kendileri için hayırlı olduğunu sanmasınlar. Hayır; bu onlar için şerdir; kıyamet günü cimrilik ettikleri boyunlarına tasma olarak asılacaktır. Göklerin ve yerin mirası Allah'ındır. Allah yaptıklarınızdan haberi olandır.***[9]

[9] Al-i İmran, 180.

- اَلَّذِينَ يَبْخَلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَيَكْتُمُونَ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا

- ***Onlar cimrilikte bulunurlar insanlara da cimriliği emreder (önerir)ler. Allah'ın fazlından kendilerine verdiğini gizli tutarlar. Biz, o kafirlere aşağılatıcı bir azap hazırlamışızdır.***[10]

[10] Nisa, 37.

- هَا أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ تُدْعَوْنَ لِتُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخَلُ وَمَنْ يَبْخَلْ فَإِنَّمَا يَبْخَلُ عَنْ نَفْسِهِ وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ وَإِنْ تَتَوَلَّوْا يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَالَكُمْ

- ***İşte sizler, Allah yolunda harcamaya çağırılıyorsunuz. İçinizden kiminiz cimrilik ediyor. Ama kim cimrilik ederse, ancak kendisine cimrilik etmiş olur. Allah zengindir, siz ise fakirsiniz. Eğer O'ndan yüz çevirirseniz, yerinize sizden başka bir toplum getirir, artık onlar sizin gibi de olmazlar.[11]***

[11] Muhammed, 38.

- Ebu Zerr anlatıyor: "Hz. Peygamber Kâbe'nin gölgesinde otururken yanına geldim. Beni görünce şöyle dedi:
- هُمُ الْأَخْسَرُونَ وَرَبِّ الْكَعْبَةِ.
- *"Kâbe'nin Rabbine kasem olsun onlar zararda"* Ben:
- يَا رَسُولَ اللَّهِ فِدَاكَ أَبِى وَأُمِّى مَنْ هُمْ؟
- - Ey Allah'ın Resûlü, annem babam sana feda olsun, onlar kimlerdir? dedim. Rasulullah şöyle buyurdu:
- هُمُ الْأَكْثَرُونَ أَمْوَلًا إِلَّا مَنْ قَالَ هَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مِنْ بَيْنَ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ وَعَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ،
- *"Onlar malca çok olanlardır. Ancak -eliyle ön, arka, sağ ve sol taraflarını göstererek- şöyle şöyle bol bol vermelerini emredenler müstesna*" dedi ve hemen ilâve etti:

- وَقَلِيلٌ مَاهُمْ. مَا مِنْ صَاحِبِ إِبِلٍ وَلَا بَقَرٍ وَلَا غَنَمٍ لَا يُؤَدِّى زَكَاتَهَا إِلَّا جَاءَتْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْظَمَ مَا كَانَتْ وَأَسْمَنَهُ تَنْطَحُهُ بِقُرُونِهَا وَتَطَؤُهُ بِأَظْفِارِهَا كُلَّمَا نَفَدَتْ أُخْرَاهَا عَادَتْ عَلَيْهِ أُولَاهَا حَتَّى يُقْضِيَ بَيْنَ النَّاسِ
- *"Böyleleri ne kadar az! Şunu bilin ki, devesi, sığırı, davarı olup da zekâtını vermeyen her insan kıyamet günü, o malları, mümkün olan en iri ve en semiz şekilde karşısına çıkıp, sırayla boynuzlarıyla toslayacak, ayaklarıyla çiğneyecek. Sonuncusu da bu muameleyi yapınca birinci tekrar başlayacak. Bu hal, insanlar arasındaki hüküm bitinceye kadar devam edecek.''*[12]

---

[12] Müslim.

- Rasulullah buyurdular ki:

- إِيَّاكُمْ والشُّحَّ فَإِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِالشُّحِّ، أَمَرَهُمْ فَبَخِلُوا، وَأَمَرَهُمْ بِالْفُجُورِ فَفَجَرُوا.

- *"Sıkılık (cimrilik) huyundan kaçının. Zira sizden önce gelip geçenler bu huy yüzünden helâk oldular. Şöyle ki: Bu huy onlara cimrilik emretti, onlar hemen cimrileşiverdiler, doğru yoldan çıkmayı (fücur) emretti, hemen doğru yoldan çıktılar.*"[13]

---

[13] Ebu Davud.

- "Rasulullah buyurdular ki:

- خَصْلَتَانِ لَا تَجْتَمِعاَنِ فِي مُؤْمِنٍ: اَلْبُخْلُ، وَسُوءُ الْخُلْقِ.

- *"İki haslet vardır ki bir mü'minde asla beraber bulunmazlar: Cimrilik ve kötü ahlâk.''*[14]

[14] Tirmizi.

- Ahnef İbnu Kays anlatıyor: "Ben Kureyş'ten bir grupla oturuyordum. Oradan Ebu Zerr geçti. Şöyle diyordu:
- "-Mal biriktirenleri, cehennem ateşinde kızdırılan taşlarla müjdele. Bu kızgın taşlar onların her birinin memelerinin uçlarına konacak, tâ kürek kemiklerinden çıkacak; kürek kemiklerine konacak, ta meme uçlarından çıkacak. (Böylece) çalkalanıp duracaklar"
- Bu konuşmayı dinleyenler başlarını indirdiler. Onlardan hiçbirinin bu adama cevap verdiğini görmedim. Bunun üzerine adam dönüp gitti. Ben de peşinden onu takip ettim. Nihayet bir direğin dibine oturdu.
- "-Bu adamların, senin kendisine söylediklerinden hoşlanmadıklarını görüyorum" dedim. Şu cevabı verdi:
- -Bunların hakikaten hiçbir şeye aklı ermiyor. Dostum Ebu'l-Kâsım (Hz. Muhammed) bir keresinde beni çağırdı. Yanına varınca bana:

- *“-Uhud'u görüyor musun?”* dedi. Evet görüyorum dedim. Bunun üzerine:
- *“-Bunun kadar altınım olmasını istemem, (olsaydı) üç dinar müstesna hepsini infak ederdim”,* buyurdu. Ebu Zerr önceki sözünü te'kiden:
- “-Bu (Kureyşliler var ya!) dünyayı topluyorlar hiçbir şeye akılları ermiyor” dedi. Ben:
- “-Seninle bu Kureyşli kardeşlerinin arasında ne var ki, onların yanına uğramıyor, onlardan bir şey almıyorsun?” dedim. Ebu Zerr:
- “-Hayır! Rabbine yemin ederim, tâ Allah ve Rasûlüne kavuşuncaya kadar ben onlardan ne dünyalık isterim ne de kendilerine din nâmına bir şey sorarım” dedi.[15]

---

[15] Buhari, Müslim.

Rasulullah’ın Cömertliği:

- Ebu Zerr anlatıyor: "Ben Rasulullah’la beraber yürüyordum. O, Uhud dağına bakıyordu. Bir ara şöyle dedi:
- مَا أُحِبُّ أَنْ يَكُونَ لِى ذَهَبًا تُمْسِى عَلَيَّ ثَالِثَةٌ، وَعِنْدِى مِنْهُ دِينَارٌ إِلَّا دِينَارًا أَرْصُدُهُ لِدَيْنٍ إِلَّا أَنْ أَقُولَ بِهِ فِي عِبَادِ اللَّهِ هَكَذَا حَثًّا بَيْنَ يَدَيْهِ، وَهَكَذَاعَنْ يَمِينِهِ، وَهَكَذَا عَنْ شِمَالِهِ.
- *"Evimde üç gece kalacak altınım olsun istemem. Ancak üzerimdeki bir borç sebebiyle tek dinarı koruyabilir, geri kalanın da Allah'ın kullarına şöyle şöyle dağıtılmasını emrederdim"* ve elleriyle önüne, sağına soluna dağıtma işareti yaptı.[16]

[16] Buhari.

Allah İçin Harcanmayan Mal:

- وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يُنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ يَوْمَ يُحْمَى عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوَى بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ هَذَا مَا كَنَزْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُونَ

- ***Altını ve gümüşü biriktirip de Allah yolunda harcamayanlara acı bir azabı müjdele. Bunların üzerlerinin cehennem ateşinde kızdırılacağı gün onların alınları böğürleri ve sırtları bunlarla dağlanacak (ve:) "İşte bu kendiniz için yığıp-sakladıklarınızdır; yığıp-sakladıklarınızı tadın (denilecek).[17]***

[17] Tevbe, 34-35.

- İbnu Mes'ud anlatıyor: "Rasulullah bir keresinde şöyle sordu:
- أَيُّكُمْ مَالُ وَارِثِهِ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ مَالِهِ؟
- *"Hanginiz, vârisinin malını kendi malından daha çok sever?"*
- Oradakiler şöyle dediler:
- يَا رسُولَ اللَّهِ: مَا مِنَّا أَحَدٌ إِلَّا مَالُهُ مَا أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ مَالِ وَارِثِهِ،
- "Ey Allah'ın Resûlü, içimizde, herkes kendi malını vârisinin malından daha çok sever" dediler. Bunun üzerine Rasulullah şöyle dedi:
- فَإِنَّ مَالَهُ قَدَّمَ، وَمَالُ وَارِثِهِ أَخَّرَ.
- *"Öyleyse şunu bilin: Kişinin gerçek malı hayatında (ahiret için) gönderdiğidir. Geriye koyduğu da vârislerinin malıdır."*[18]

---

[18] Buhari, Nesai.

- Abdullah İbnu'ş-Şihhîr anlatıyor:
- أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّه وَهُوَ يَقْرأُ أَلْهَاكُمُ التَّكَاثُرُ. فقالَ:
- Rasulullah Tekâsür sûresini okurken yanına geldim. Bana şöyle dedi:
- يَقُولُ اِبْنُ آدَمَ مَالِى؛ وَهَلْ لَكَ يَا ابْنَ آدَمَ مِنْ مَالِكَ إلَّا مَا أَكَلْتَ فَأَفْنَيْتَ، أَوْ لَبِسْتَ فَأَبْلَيْتَ، أَوْ تَصَدَّقْتَ فَأَمْضَيْتَ.
- *"İnsanoğlu malım malım der. Halbuki âdemoğlunun yiyip tükettiği, giyip eskittiği ve sağlığında tasadduk edip gönderdiğinden başka kendisinin olan neyi var?"*[19]

---

[19] Müslim, Nesai, Tirmizi.

Şeytan Cimrilikle Korkutur:

- اَلشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ يَعِدُكُم مَغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

- ***Şeytan sizi fakirlikle korkutur ve size cimriliği telkin eder. Allah ise size katından bir mağfiret ve bir lütuf vâdeder. Allah herşeyi ihata eden ve herşeyi bilendir.[20]***

[20] Bakara, 268.

Cimrilik Edenlerin Sonu:

- ***Gerçek şu ki, biz o bahçe sahiplerine bela verdiğimiz gibi bunlara da bela verdik. Hani onlar, sabah vakti (erkenden ve kimseye haber vermeden) onu (bahçeyi) mutlaka devşireceklerine dair and içmişlerdi. (Bu konuda) hiçbir istisna yapmıyorlardı. Fakat onlar uyuyorlarken Rabbin tarafından dolaşıp-gelen bir bela' onun üstünü sarıp-kuşatıverdi. Sonunda (bahçe) kökünden kuruyup-kapkara kesildi. Nihayet sabah vakti birbirlerine seslendiler. "Eğer ürününüzü devşirecekseniz erkence kalkıp çıkın". Derken aralarında fısıldaşarak çıkıp-gittiler: "Bugün sakın oraya hiçbir yoksul girip de karşınıza çıkmasın." (Yoksulları) Engellemeye güçleri yetebilirmiş gibi erkenden gittiler.***

- ***Ama (harap olmuş bahçeyi) görünce: "Muhakkak biz, (gideceğimiz yeri) şaşırmışız" dediler. "Hayır, biz (her şeyden ve bütün servetimizden) yoksun bırakıldık." Dediler ki: "Rabbimiz seni tesbih eder yüceltiriz; gerçekten bizler, zalim imişiz." Şimdi birbirlerine karşı kendilerini kınamaya başladılar. "Yazıklar bize gerçekten bizler azgınmışız" dediler. "Belki Rabbimiz, onun yerine daha hayırlısını verir; şüphesiz biz yalnızca Rabbimize rağbet eden kimseleriz." İşte azab böyledir. Ahiret azabı ise muhakkak çok daha büyüktür; bir bilseler. Yoksula yemek vermeye destekçi olmazdı.***[21]

---

[21] Kalem, 17-34.

Harcamada İtidal:

- وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَى عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَحْسُورًا

- ***Elini boynunda bağlanmış olarak kılma, büsbütün de açık tutma. Sonra kınanır hasret (pişmanlık) içinde kalakalırsın.***[22]

******

- وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا

- ***Onlar, harcadıkları zaman ne israf ederler ne kısarlar; (harcamaları) ikisi arasında orta bir yoldur.***[23]

---

[22] İsra, 29.
[23] Furkan, 67.

Fakirin Cömertliği Daha Üstündür:

- Ebu Hüreyre anlatıyor:

- قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَيُّ الصَّدَقَةِ أَفْضَلُ؟

- “Bir gün: "Ey Allah'ın Rasûlü! Hangi sadaka daha üstündür?” diye soruldu. Şöyle cevap verdi:

- جُهْدُ الْمُقِلِّ، وَابْدَأْ بِمَنْ تَعُولُ

- *"Fakirin cömertliğidir. Sen bakımıyla mükellef olduklarından başla."*[24]

[24] Ebu Davud.

Cimriliğin Sebepleri:

- A-Malın Tükenme Korkusu
- B-Aşırı Mal Sevgisi
- C-Aileyi Geçindirme Derdi
- Hz. Hasan ile Hüseyin (bir gün) koşarak dedeleri Hz. Peygamber'e gelirler. Hz. Peygamber onları bağrına basar ve şöyle buyurur:
- *"Muhakkak ki, çocuk cimrilik ve korkaklık sebebidir."*[25]

[25] İbn Mace, İbn Hanbel.

Cömert ve Cimri Kişinin Psikolojik Yapısı:

- Hz. Peygamber, cimriliğin insanda meydana getirdiği psikolojik durumu şöyle anlatmaktadır:

- *"Cimri kişi ile sadaka veren cömert kişinin misâli, üzerlerinde demirden zırh bulunan iki kişiye benzer. Sadaka veren kişi, bir sadaka vermeyi kastedince üzerindeki zırhı parmak uçları görünmeyinceye kadar genişlenir. Cimri olan kişi, bir sadaka vermeyi kastettiğinde üzerindeki zırhı büzülür ve iki elini köprücük kemiğine yapıştırır. Her bir halkası da kendisine uygun gelen eşine geçecek şekilde büzülür."*

- Ebû Hureyre (ra.), "Ben, Rasulullah'ın, "*O cimri, o zırhı genişletmeye çalışır, fakat güç yetiremez."* buyurduğunu da işittim." der.

- Hadîs; kişinin, sadaka vermek istediğinde kendinde meydana gelen psikolojik durumunu güzel bir temsîl ile anlatıyor: Cömert kişinin, sadaka vermek istediğinde gönlü genişlediği gibi, eli ve gönlü de açılır. Cimri ise sadaka vermek istediğinde gönlü daralır, eli de mânen kapanır. Böylece yardımlaşmada bulunan insan, kendisinde bir rahatlık hissederken, yardımlaşmayı terk eden de kendisinde bir ruh darlığı ve sıkıntı hisseder.